

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Via Jeugd, Locatie Via Icarus

JeugdzorgPlus te Cadier en Keer

Utrecht, augustus 2020

Missie

Elk kind een veilig thuis en een gezonde ontwikkeling

Via Jeugd,
Locatie Via Icarus

JeugdzorgPlus te Cadier en Keer

Samenvatting

Op 16 juli 2020 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, toezicht uitgevoerd bij Via Jeugd, locatie Via Icarus, JeugdzorgPlus te Cadier en Keer (hierna Via Icarus). Doel van het toezicht was om te bepalen of Via Icarus verantwoorde jeugdhulp biedt.

Het toezicht van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: inspectie) is uitgevoerd aan de hand van het toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd. De inspectie heeft een set van 13 kernverwachtingen voor gesloten jeugdhulp getoetst.

Via Icarus voldeed op het moment van het toezicht aan 11 van de 13 onderzochte verwachtingen uit het toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd. De inspectie verwacht dat Via Icarus maatregelen neemt om aan alle verwachtingen voor het bieden van verantwoorde hulp te voldoen. Uit het toezicht blijkt dat Via Icarus verbeteringen door moet voeren, maar dat op deze locatie op het moment van toezicht verantwoorde hulp wordt geboden.

Verbetering is nodig op de volgende verwachtingen:

- Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen toe conform de geldende instructies en procedures.
- De leefomgeving is schoon, passend en veilig.

Daarnaast heeft de inspectie aandachtspunten geformuleerd op de volgende verwachtingen:

- Professionals bieden hulp die aansluit bij de relevante ontwikkelingstaken van de jeugdigen en de problematiek van de jeugdigen en hun ouders.
- Professionals zetten de hulp tijdig in.
- Professionals bejegenen jeugdigen en hun ouders met respect en nemen hen serieus bij de uitvoering van de hulp.
- Professionals zijn in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen getraind.
- Professionals hebben een actueel beeld van de veiligheid van de jeugdigen.

De inspectie verwacht dat Via Icarus de verbeter- en aandachtspunten vertaalt in een verbeterplan met concrete maatregelen om de geconstateerde tekortkomingen op te heffen. Dit verbeterplan moet voor 12 oktober 2020 aan de inspectie worden verzonden. Het plan wordt getoetst op volledigheid, ambitie en realisme. Op basis van dit plan bepaalt de inspectie het vervolgtoezicht.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Bevindingen.....	6
	Thema 1: Uitvoering hulpverlening.....	6
	Thema 2: Veiligheid	9
	Thema 3: Leefklimaat.....	9
	Thema 5: Bestuurlijke organisatie.....	10
3	Vervolg	11
	Bijlage - Verantwoording.....	12

1 Inleiding

Op 16 juli 2020 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, toezicht uitgevoerd bij Via Jeugd, locatie Via Icarus, JeugdzorgPlus te Cadier en Keer (hierna Via Icarus). Doel van het toezicht was om te bepalen of Via Icarus verantwoorde jeugdhulp biedt.

Beschrijving Via Jeugd, Via Icarus

Via Jeugd is een jeugdzorgaanbieder die open en gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus) biedt vanuit verschillende locaties. Via Jeugd biedt gesloten jeugdzorg vanuit de locaties Cadier en Keer (Via Icarus) en Ossendrecht (Via Almata).

Via Icarus is een locatie voor gesloten jeugdzorg in Cadier en Keer, waar acht gesloten groepen gevestigd zijn. Daarnaast is er een fasehuis voor maximaal zes jeugdigen met een gesloten machtiging, vier woonunits voor uitstromende jeugdigen en een strafrechtelijke kleinschalige voorziening voor maximaal acht jeugdigen. Ook biedt Via Icarus ambulante hulp aan jeugdigen. Het fasehuis, de woonunits, de afdeling ambulante en de strafrechtelijke kleinschalige voorziening heeft de inspectie niet meegenomen in dit onderzoek. Het onderzoek heeft zich gericht op de acht gesloten groepen.

Op zeven van de acht gesloten groepen is plek voor maximaal tien jeugdigen, maar Via Icarus streeft naar maximaal acht jeugdigen per groep. De andere gesloten groep is een zeer intensieve behandelgroep voor jeugdigen met complexe psychiatrische problematiek, waar plek is voor maximaal zes jeugdigen. Ten tijde van het toezicht verblijven er in totaal 63 jeugdigen op de acht gesloten groepen van Via Icarus.

Zeven groepen zijn gevestigd in paviljoens op het terrein. De zeer intensieve behandelgroep is ten tijde van het toezicht gevestigd in de voormalig justitiële jeugdinrichting Het Keerpunt, die ook op het terrein van Via Icarus gelegen is.

De acht gesloten groepen beschikken over een eigen keuken, woonkamer, slaapkamers voor de jeugdigen, een slaapkamer voor de slaapdienst, toiletten, twee badkamers en een afzonderingsruimte. De zeer intensieve behandelgroep beschikt daarnaast over een muziekkamer, een gameroom, een bibliotheek, een sportkamer en een extra beveiligde slaapkamer. Op het terrein is een sportveld, een zwembad en ruimte om buiten te spelen. Alle groepen kunnen gebruik maken van de fitnesszaal, een sporthal en een tweede sportveld in de voormalig justitiële jeugdinrichting Het Keerpunt.

De jeugdigen die bij Via Icarus verblijven nemen deel aan het integrale zorg- en onderwijs arrangement (IZEO) op het terrein van Via Icarus. Enkele jeugdigen hebben werk of een stage buiten het terrein.

Via Icarus werkt met de WINGS-methodiek. Dit is een combinatie van Geweldloos verzet, Nieuwe autoriteit, het ARC-model van Blaustein en Kinniburgh en het Sociale competentie model.

Toetsingskader

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van het toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd. Het toetsingskader bestaat uit vijf thema's: Uitvoering hulp, Veiligheid, Leefklimaat, Cliëntenpositie en Bestuurlijke organisatie. Elk thema is uitgewerkt in een aantal verwachtingen. Voor het toezicht naar de JeugdzorgPlus zijn 13 kernverwachtingen uit vier thema's geselecteerd, die de inspectie heeft getoetst.

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het toezicht gepresenteerd aan de hand van vier thema's uit het toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd: Uitvoering hulpverlening, Veiligheid, Leefklimaat en Bestuurlijke organisatie. Deze thema's zijn onderverdeeld in criteria waar verwachtingen onder vallen. Per verwachting geeft de inspectie een oordeel. Als de verwachting als onvoldoende is beoordeeld geeft de inspectie een toelichting. Wanneer het oordeel voldoende is, maar de inspectie op grond van de bevindingen van mening is dat er reden is voor verbetering, benoemt de inspectie een aandachtspunt.

V	Voldoende
O	Onvoldoende

Thema 1: Uitvoering hulpverlening

1.1. Professionals bieden passende hulp

	Verwachting	Oordeel
1.1.1	Professionals bieden hulp die aansluit bij de relevante ontwikkelingstaken van de jeugdigen en de problematiek van de jeugdigen en hun ouders.	V
	<p><i>Onderbouwing</i></p> <p>In de gesprekken geven professionals aan dat de problematiek van de doelgroep binnen Via Icarus de laatste jaren veranderd is, van met name gedragsproblematiek naar veel jeugdigen met psychiatrische problematiek. Professionals geven aan dat zij in principe alle jeugdigen hulp kunnen bieden, doordat voor jeugdigen met complexe psychiatrische problematiek de zeer intensieve behandelgroep is ingericht. Via Icarus heeft een kinder- en jeugdpsychiater in dienst en werkt samen met Mondriaan, een GGZ-aanbieder in de regio. Via Icarus biedt intern diverse therapieën aan, zoals traumabehandeling, PMT, muziektherapie, schematherapie, systeemtherapie, coaching met paarden en coaching met honden.</p> <p><i>Aandachtspunt</i></p> <p>Professionals geven in de gesprekken aan dat het voor sommige jeugdigen lastig is om een passende vervolgplek te vinden, bijvoorbeeld in de residentiële open jeugdhulp of in kleinschalige woonvormen. Als oorzaken hiervan noemen professionals wachtlijsten, een tekort aan plekken, instellingen die terughoudend zijn met het plaatsen van jeugdigen uit de gesloten jeugdzorg en daarnaast de heftige problematiek die bij sommige jeugdigen speelt. Professionals geven aan dat sommige jeugdigen hierdoor langer dan noodzakelijk in</p>	

	Verwachting	Oordeel
	de gesloten jeugdzorg moeten blijven en de machtiging van een jeugdige verlengd moet worden, omdat zij nergens anders terecht kunnen.	

1.2. Professionals werken volgens professionele standaarden

	Verwachting	Oordeel
1.2.1	Professionals werken volgens de richtlijnen van de beroepsgroep.	V
1.2.2	Professionals werken doelgericht en planmatig.	V
1.2.3	Professionals zetten de hulp tijdig in.	V
	<p><i>Onderbouwing</i></p> <p>Via Icarus biedt intern diverse therapievormen aan, zoals traumabehandeling, CGT, schematherapie, muziektherapie, PMT, coaching met honden, coaching met paarden en systeemtherapie.</p> <p><i>Aandachtspunt</i></p> <p>Uit gesprekken met professionals en jeugdigen blijkt dat enkele therapieën, zoals intensieve traumatherapie extern gegeven wordt en dat hier een wachtlijst voor is. Daarnaast gaat een van de interne therapeuten van Via Icarus weg, waardoor onder professionals de vrees bestaat dat de wachtlijsten voor interne therapie verder op zullen lopen.</p>	

1.3. Professionals betrekken jeugdigen en hun ouders bij de hulp

	Verwachting	Oordeel
1.3.3	Professionals bejegenen jeugdigen en hun ouders met respect en nemen hen serieus bij de uitvoering van de hulp.	V

1.5. Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen verantwoord toe

	Verwachting	Oordeel
1.5.3	Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen toe conform de geldende instructies en procedures.	O
	<p><i>Onderbouwing</i></p> <p>Uit de diverse gesprekken en documenten komt naar voren dat Via Icarus veel aandacht heeft voor het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen. Zo geeft Via Icarus bijvoorbeeld aan het aantal plaatsingen in de afzonderingsruimte en het aantal fixaties in een jaar tijd flink te hebben teruggedrongen.</p>	

	<p>Echter blijkt uit de gesprekken, de rondleiding en de documenten dat er op het gebied van terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen nog winst te behalen is voor Via Icarus. In de gesprekken komt naar voren dat op alle groepen dagelijks een vast kamermoment is en op de zeer intensieve behandelgroep zijn dit meerdere vaste kamermomenten. De jeugdigen verblijven dan verplicht op hun kamer, op sommige groepen met gesloten deur en op andere groepen met open deur. Ook komt in de gesprekken met jeugdigen en professionals naar voren dat alle jeugdigen naar hun kamer moeten met de deur op slot zodra er alarm gedrukt wordt vanwege een escalatie of weglopen van een jeugdige op een andere groep. De reden hiervoor is dat de professionals hun collega's kunnen gaan helpen bij de alarmsituatie. In sommige gevallen kan dit ertoe leiden dat jeugdigen meer dan een uur op hun kamer moeten blijven.</p> <p>De inspectie zag tijdens de lunch dat op de groepen standaard bestekcontrole is na het eten.</p> <p>Tijdens de gesprekken hoorde de inspectie dat de jeugdigen op sommige groepen tijdens kamercontrole in de afzonderingsruimte moet verblijven, ook als hier geen aanleiding toe is.</p> <p>Wat de inspectie opvalt in bovenstaande voorbeelden is dat maatwerk hierin mogelijk is, maar nog ontbreekt of onvoldoende wordt toegepast. Daarnaast bleek tijdens gesprekken dat het voorkomt dat vrijheidsbeperkende maatregelen als sanctie ingezet worden, bijvoorbeeld een kamerplaatsing of kamerprogramma.</p>	
1.5.4	Professionals zijn in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen getraind.	V
	<p><i>Onderbouwing</i></p> <p>Professionals worden meerdere keren per jaar getraind in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen en de-escalierend handelen. Professionals geven aan deze technieken in de praktijk niet vaak meer nodig te hebben.</p> <p><i>Aandachtspunt</i></p> <p>Enkele professionals geven aan dat collega's zich soms handelingsverlegen voelen als zich een incident voor doet waarbij fysiek ingegrepen moet worden. Zij geven aan dat dit komt, omdat deze situaties zich op de meeste groepen weinig voor doen.</p>	

Thema 2: Veiligheid

2.1. Professionals houden goed zicht op de veiligheid van jeugdigen

	Verwachting	Oordeel
2.1.1	Professionals hebben een actueel beeld van de veiligheid van de jeugdigen.	V
	<p><i>Onderbouwing</i></p> <p>Via Icarus zet overdag twee tot drie pedagogisch medewerkers in per groep. In de nacht slaapt op iedere groep een pedagogisch medewerker en is er daarnaast beveiliging voor heel Via Icarus.</p> <p><i>Aandachtspunt</i></p> <p>Professionals geven aan dat zicht houden in de paviljoens lastig is, vanwege de hoekjes, het slechte zicht vanuit kantoor en de verdiepingen waar de toiletten, slaapkamers en douches zich bevinden. Professionals geven aan hier oplossingen voor te hebben bedacht, maar hiermee niet altijd te voorkomen is dat jeugdigen uit het zicht zijn. Op een van de groepen is daarnaast de observatiespiegel kapot, waarmee zicht wordt gehouden vanuit het kantoor. Verder komt in de gesprekken naar voren dat professionals het moeilijk vinden om zicht te houden op social media gebruik van jeugdigen.</p>	
2.1.2	Professionals schatten de veiligheidsrisico's van de jeugdigen systematisch in.	V

Thema 3: Leefklimaat

3.1. De fysieke leefomgeving is van goede kwaliteit

	Verwachting	Oordeel
3.1.1	De leefomgeving is schoon, passend en veilig.	O
	<p><i>Onderbouwing</i></p> <p>Tijdens de rondleiding valt op dat de paviljoens oud zijn, maar dat de paviljoens en de buitenruimte goed onderhouden en huiselijk ingericht zijn.</p> <p>In de rondleiding heeft de inspectie gezien dat de afzonderingsruimten in de paviljoens klein zijn en een zeer kindonvriendelijke uitstraling hebben.</p> <p>In de gesprekken komt terug dat op meerdere groepen geen professionele schoonmaak aanwezig is. De jeugdigen en pedagogisch medewerkers zijn op deze groepen verantwoordelijk voor de schoonmaak. In gesprekken komt naar voren dat op sommige groepen de douches regelmatig naar urine ruiken en het vervelend is voor jeugdigen om hierin te moeten douchen en dit ook schoon te moeten maken.</p> <p>Tot slot is sinds kort de zeer intensieve behandelgroep gevestigd in de voormalig justitiële jeugdinstelling Het Keerpunt, vanwege een renovatie van het paviljoen waar deze groep verbleef. De inrichting van deze groep is huiselijk, echter zijn er nog diverse componenten die de groep en het gebouw een justitiële uitstraling geven, zoals de deuren met eetluikjes</p>	

	Verwachting	Oordeel
	en kijkluikjes, de detectiepoortjes en het hoge hek om het gebouw. Als de zeer intensieve behandelgroep in dit gebouw blijft, dient Via Icarus aanpassingen te doen om ervoor te zorgen dat de groep en het gebouw een passende uitstraling krijgen.	

3.2. Het leefklimaat is passend bij de jeugdigen

	Verwachting	Oordeel
3.2.3	Jeugdigen leiden een voor hen zo gewoon mogelijk leven, inclusief onderwijs en vrijetijdsbesteding.	V

Thema 5: Bestuurlijke organisatie

5.2. De aanbieder zet gekwalificeerde professionals in

	Verwachting	Oordeel
5.2.2	De aanbieder zet professionals in die aantoonbaar zijn geschoold voor de functie die zij uitoefenen.	V
5.2.3	De aanbieder biedt professionals de mogelijkheid kennis en vaardigheden actueel te houden.	V

3 Vervolg

Via Icarus voldeed op het moment van het toezicht aan 11 van de 13 onderzochte verwachtingen uit het toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd. De inspectie verwacht dat Via Icarus maatregelen neemt om aan alle verwachtingen voor het bieden van verantwoorde hulp te voldoen.

Uit het toezicht blijkt dat Via Icarus verbeteringen door moet voeren, maar dat op deze locatie op het moment van toezicht verantwoorde hulp wordt geboden.

Verbetering is nodig op de volgende verwachtingen:

- Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen toe conform de geldende instructies en procedures.
- De leefomgeving is schoon, passend en veilig.

Daarnaast heeft de inspectie aandachtspunten geformuleerd op de volgende verwachtingen:

- Professionals bieden hulp die aansluit bij de relevante ontwikkelingstaken van de jeugdigen en de problematiek van de jeugdigen en hun ouders.
- Professionals zetten de hulp tijdig in.
- Professionals zijn in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen getraind.
- Professionals hebben een actueel beeld van de veiligheid van de jeugdigen.

De inspectie roept de jeugdhulpaanbieders en gemeenten in de regio Limburg op om er gezamenlijk voor te zorgen dat er voldoende en passend hulpaanbod is voor jeugdigen uit de gesloten jeugdzorg, zodat Via Icarus deze jeugdigen een perspectief kan bieden en jeugdigen tijdig naar een passende vervolgplek kunnen.

De inspectie verwacht dat Via Icarus bovenstaande verbeterpunten en de aandachtspunten vertaalt in een verbeterplan met concrete maatregelen om de geconstateerde tekortkomingen op te heffen, inclusief termijnen waarbinnen deze maatregelen geïmplementeerd zijn. Dit verbeterplan moet voor 12 oktober 2020 aan de inspectie worden verzonden. Het plan wordt getoetst op volledigheid, ambitie en realisme. Op basis van dit plan bepaalt de inspectie het vervolgtoezicht.

Bijlage - Verantwoording

De inspectie voerde het toezicht bij Via Icarus uit op 16 juli 2020. Het toezicht bevatte onaangekondigde elementen: zoals de selectie van geïnterviewde jeugdigen en medewerkers en de observaties.

Om tot een gefundeerd oordeel te komen, heeft de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen gebruikt. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Bij het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Een rondleiding over de locatie
- Telefonische interviews met:
  - Twee gedragswetenschappers
  - Twee pedagogisch medewerkers
- Gestructureerde interviews met:
  - Eén kinder- en jeugdpsychiater
  - Eén waarnemend hoofdbehandeling
  - Zes pedagogisch medewerkers
  - Zeven jeugdigen.
- Observaties van de leef- en verblijfruimten en interacties tussen medewerkers en jeugdigen, waaronder het mee lunchen op vier verschillende groepen.

Voorafgaand aan het toezicht heeft de inspectie de website geraadpleegd, diverse documenten van Via Icarus bestudeerd en meldingen en signalen over de instelling geanalyseerd en verwerkt in de vragenlijsten die gebruikt zijn voor de gestructureerde interviews.

www.igj.nl